

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการสถาบันศึกษานโยบายที่ดิน

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อธิพิณ ศรีเสาวลักษณ์

22 เมษายน 2552

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการสถาบันศึกษานโยบายที่ดิน

คณะผู้วิจัยประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อธิพล ศรีเสาวลักษณ์	คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ฆมพูนุท โกสลากร เพิ่มพูนวิวัฒน์	นักวิจัย
3. นางสาวเรวดี จรุงรัตนางค์	นักวิจัย
4. พลเรือโทอมรเทพ ณ บางช้าง	นักวิจัย
5. นางสาวภัทริยา เทพขจร	นักวิจัย
6. นางสาวอารียา มั่นสนธิ์เพิ่มพูล	นักวิจัย
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กัลยาณี พรพิเนตพงศ์	นักวิจัย

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

คำนำ

โครงการสถาบันศึกษานโยบายที่ดิน (Land Policy Research Center) เกิดขึ้นจากการสนับสนุนของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เนื่องจากเห็นว่างานวิจัยด้านที่ดินมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองของประเทศ และงานวิจัยที่มีอยู่เป็นงานวิจัยเชิงประเด็นตามความต้องการของการพัฒนาประเทศ หรืองานวิจัยและจัดการความรู้เชิงพื้นที่ (Area-Based Collaborative Research) ซึ่งศูนย์ประสานการศึกษานโยบายที่ดิน (Land Policy Study Forum) ดำเนินการตามกรอบวัตถุประสงค์อยู่ในปัจจุบัน ยังคงขาดการวิจัยหรือการสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบข้อมูล กฎหมาย หรือกลไกการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดิน และการวิจัยหรือสนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ จึงสนับสนุนให้ศูนย์ประสานการศึกษานโยบายที่ดิน จัดทำ โครงการสถาบันศึกษานโยบายที่ดิน เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ระยะเวลา 1 ปี ระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2551 ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2552

การดำเนินงานตามโครงการสถาบันศึกษานโยบายที่ดินได้สำเร็จลุล่วงตามแผนงานที่วางไว้แล้ว จึงจัดทำรายงานนี้ขึ้น เพื่อรายงานกิจกรรมที่โครงการฯ ได้ดำเนินการตามแผนงานและงบประมาณที่ได้รับ หากมีข้อเสนอแนะประการใด คณะผู้ศึกษายินดีรับฟังด้วยความเต็มใจ

สถาบันศึกษานโยบายที่ดิน

22 เมษายน 2552

สารบัญ

หน้า

รายงานฉบับสมบูรณ์ของโครงการสถาบันศึกษานโยบายที่ดิน

1.	ความนำ	1
1.1	หลักการและเหตุผล	1
1.2	วัตถุประสงค์	2
1.3	แนวทางการดำเนินงาน	3
1.4	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.5	แผนงานใหม่ในช่วงปี 2551-2552 (วันที่ 1 เมษายน 2551 ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2552)	4
1.6	ผลงานที่คาดว่าจะได้รับ	4
2.	แนวทางการศึกษานโยบายทรัพยากรดินและที่ดิน	5
2.1	นโยบายทรัพยากรดินและที่ดินที่สำคัญ	5
2.2	การจัดลำดับความสำคัญของนโยบายและโครงการศึกษาวิจัย	8
3.	การจัดสัมมนาหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดิน	9
4.	สรุปผลการดำเนินโครงการสถาบันศึกษานโยบายที่ดิน	11

ภาคผนวก 1 สัญญาชุดโครงการในสถาบันศึกษานโยบายที่ดิน

ภาคผนวก 2 เอกสารนำเสนอประกอบการประชุมสัมมนา 3 ครั้ง

ภาคผนวก 3 เอกสารนำเสนอประกอบการประชุมที่เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก 4 สรุปรายงานการประชุมสัมมนารวม 3 ครั้ง

1. ความนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ทรัพยากรดินและที่ดินมีความสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชาติ แต่การจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรดินและที่ดินในปัจจุบันก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมและปัญหาหลายประการ จึงเป็นที่มาของการจัดเวทีการศึกษาของนักวิชาการและผู้สนใจในเรื่องทรัพยากรดินและที่ดินด้านต่าง ๆ ในรูปของ “โครงการประสานงานเพื่อพัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดิน” (Research Platform) ที่ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในเดือนสิงหาคม 2545 ต่อมาได้ปรับเปลี่ยนเป็น “ศูนย์ประสานงานนโยบายที่ดิน” (Land Policy Study Forum) ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2548 เป็นต้นมา มีวัตถุประสงค์เพื่อการติดตามสถานการณ์ พัฒนาชุดโครงการวิจัย เป็นเครือข่ายประสานงานและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดิน รวมทั้งเสนอแนะการเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบายต่อผู้เกี่ยวข้อง

ศูนย์ประสานงานนโยบายที่ดิน ดำเนินงานโดยการจัดเวทีผู้เชี่ยวชาญ (Expert Panel) เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อวิจัยและเสนอขอรับการสนับสนุนทุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) การรวบรวมและเผยแพร่บทความ รวมทั้งการสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านทรัพยากรดินและที่ดิน ทำให้เกิดพลวัตของการวิจัยที่สนองวัตถุประสงค์ของสังคมอย่างครอบคลุมและทันต่อเหตุการณ์

จากการที่ศูนย์ประสานงานนโยบายที่ดินได้ดำเนินงานมาระยะหนึ่งแล้ว ทำให้เห็นได้ว่า มีความต้องการงานที่อยู่ในกรอบของการศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดินอยู่หลายแบบ ประกอบด้วย

1. งานวิจัยในประเด็นตามความต้องการของการพัฒนาประเทศ ซึ่งศูนย์ประสานงานนโยบายที่ดินดำเนินการตามกรอบวัตถุประสงค์อยู่ในปัจจุบัน เช่น การศึกษาระบบสิทธิและกรรมสิทธิ์ในที่ดิน มูลค่าที่ดินด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ปัญหาของการเสื่อมโทรมของคุณภาพดินและการอนุรักษ์ ระบบข้อมูลที่ดิน การถือครอง และกายภาพ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนการใช้ที่ดิน และการจัดการที่ดินตามแผนในระบบนิเวศต่าง ๆ เป็นต้น

2. งานวิจัยและจัดการความรู้เชิงพื้นที่ (Area-Based Collaborative Research) เนื่องจากพบว่าเกือบทุกพื้นที่ของประเทศมีปัญหาหรือความขัดแย้งเรื่องที่ดิน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาระหว่างภาครัฐด้วยกัน หรือระหว่างภาครัฐกับประชาชน หรือในระหว่างประชาชนด้วยกัน และเป็นปัญหาที่ตกค้างมาอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนเรื่องร้องเรียนไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในรอบ 6 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2544-2550 (มิถุนายน 2550) จำนวน 494 เรื่อง เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า จำนวน 338 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 68.28 รองลงมาเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับสิทธิในทรัพยากรน้ำและแร่ จำนวน 95 เรื่อง

คิดเป็นร้อยละ 19.19¹ จึงควรสนับสนุนโครงการวิจัยและจัดการความรู้เชิงพื้นที่ เพื่อศึกษาและสนับสนุนการแก้ไขปัญหาที่ดินในจังหวัดต่างๆ โดยเฉพาะจังหวัดที่เป็นพื้นที่เป้าหมายการวิจัยเชิงพื้นที่ของ สกว.

3. การวิจัยหรือการสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบข้อมูล กฎหมาย หรือกลไกการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดิน เนื่องจากพบว่ามีความเกี่ยวข้องเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดินจำนวนมาก แต่มีผู้ที่สนใจอย่างจริงจังและมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะถ่ายทอดความรู้หรือทำวิจัยได้ในจำนวนจำกัด ประกอบกับผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหล่านั้นส่วนใหญ่มีภารกิจประจำอยู่แล้ว จึงควรทำวิจัยหรือสนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ รวมทั้งการจัดสัมมนาหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดิน เพื่อให้บุคลากรภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาควิชาการเห็นความสำคัญและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดินตรงกันและวิธีการทำวิจัยที่ถูกต้อง นำไปสู่ความสนใจในการค้นหาโจทย์วิจัยและทำวิจัย ขณะเดียวกันก็จะสะสมข้อมูล แนวคิดทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้านกฎหมายและกลไกการจัดการ เพื่อเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องประกอบการพิจารณากำหนดเป็นนโยบายต่อไป

ศูนย์ประสานงานการศึกษานโยบายที่ดิน ได้สนับสนุนให้เกิดการวิจัยประเด็นที่เกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดินตามข้อ 1. และบางส่วนของงานวิจัยและจัดการความรู้เชิงพื้นที่ (Area-Based Collaborative Research) ตามข้อ 2. อยู่แล้ว จึงยังคงขาดการวิจัยหรือการสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบข้อมูล กฎหมาย หรือกลไกการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดินตามข้อ 3. หากได้รับการสนับสนุนทุนให้ดำเนินการ ก็จะเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับศูนย์ฯ และองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดินเพิ่มขึ้น สามารถพร้อมตอบสนองความต้องการของสังคมในอนาคต จึงเสนอให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สนับสนุนโครงการสถาบันศึกษานโยบายที่ดิน (Land Policy Research Center) ขึ้นเพื่อดำเนินงานตามกรอบแนวทางข้างต้น

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อวิจัยและพัฒนาระบบข้อมูล กฎหมาย หรือกลไกการจัดการเกี่ยวกับนโยบายที่สำคัญด้านทรัพยากรดินและที่ดิน

1.2.2 เพื่อสนับสนุนการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ ในการศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดินให้เพิ่มขึ้น

¹ คณะอนุกรรมการประสานงานฐานทรัพยากรในคณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, เอกสารประกอบการสัมมนา “บทเรียนด้านสิทธิในฐานทรัพยากร 6 ปี คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” ระหว่างวันที่ 11-12 มกราคม 2551 ณ โรงแรม เฟลิซ ริเวอร์แคว จังหวัดกาญจนบุรี, หน้า 7

1.3 แนวทางการดำเนินงาน

สถาบันศึกษานโยบายที่ดิน (Land Policy Research Center) จะทำการวิจัยหรือสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับระบบข้อมูล กฎหมาย หรือกลไกการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดินอย่างเป็นระบบ เพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดินที่สำคัญ รวมทั้งการจัดสัมมนาหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดิน เพื่อความเป็นเอกภาพและความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1.3.1 การกำหนดหัวข้อนโยบายเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดินที่ควรทำการศึกษาวิจัย โดยพิจารณาจากงานวิจัยที่มีอยู่แล้วเพื่อให้ครอบคลุมประเด็น หรือพิจารณาจากประเด็นปัญหาที่สังคมต้องการให้แก้ไข ซึ่งมีข้อมูลทางวิชาการมารองรับ หรืออาจรับข้อเสนอวิจัยที่ได้จากการจัดเวทีผู้เชี่ยวชาญมาขยายเป็นหัวข้อวิจัย การกำหนดหัวข้อนโยบายจะพิจารณาตามความจำเป็นเร่งด่วนก่อนหลัง

1.3.2. การพัฒนารอบการวิจัยและเปิดรับข้อเสนอโครงการวิจัยที่เกี่ยวกับหัวข้อนโยบายทรัพยากรดินและที่ดิน ซึ่งอาจเป็นข้อเสนอวิจัยด้านระบบข้อมูล กฎหมาย หรือกลไกการจัดการ หรือในบางกรณีสถาบันศึกษานโยบายที่ดินอาจริเริ่มดำเนินการวิจัยเอง โดยระดมบุคลากรที่เหมาะสมเข้าร่วมงาน เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยที่เป็นไปตามความต้องการในเวลาที่เหมาะสม

1.3.3 การพิจารณาข้อเสนอโครงการ สถาบันศึกษานโยบายที่ดินจะพิจารณาข้อเสนอของผู้วิจัยที่ตอบสนองความต้องการด้านระบบข้อมูล กฎหมาย หรือกลไกการจัดการทรัพยากรดินและที่ดิน ภายใต้กรอบหัวข้อนโยบายเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดินที่กำหนด ข้อเสนอที่ควรปรับปรุงรายละเอียดจะถูกส่งให้ผู้วิจัยนำไปปรับปรุงจนเป็นที่พอใจ ก่อนที่จะอนุมัติทุนให้ดำเนินการต่อไป

1.3.4 การติดตามความก้าวหน้าโครงการวิจัย จะดำเนินการหลังจากการอนุมัติโครงการวิจัยเป็นระยะตามที่กำหนดในโครงการวิจัยแต่ละเรื่อง สถาบันศึกษานโยบายที่ดินจะติดตามและประเมินผลและแจ้งผลการประเมินและข้อเสนอแนะไปยังผู้วิจัยเพื่อดำเนินการตามข้อเสนอแนะจนงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์

1.3.5 การนำผลงานวิจัยมาใช้ประโยชน์ สถาบันศึกษานโยบายที่ดิน จะจัดให้มีการเผยแพร่งานวิจัยโดยการจัดสัมมนา การเผยแพร่บทความ การแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน หรือการเผยแพร่ทางอื่น เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ ซึ่งจะดำเนินการเป็นรายโครงการหรือชุดโครงการที่เกี่ยวข้อง ส่วนสถาบันศึกษานโยบายที่ดินจะทำการรวบรวมผลงานวิจัยไว้ในฐานข้อมูลที่สร้างขึ้น และอาจแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ข้อมูลมีการพัฒนาตลอดเวลา

1.3.6 การจัดสัมมนาหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดินโดยมีบุคลากรภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาควิชาการ เข้า

ร่วม โดยเชิญวิทยากรภายนอกมาร่วม ซึ่งนอกจากจะมุ่งให้ความรู้แล้ว ยังจะทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำวิจัยอีกด้วย

1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 มีการศึกษาเกี่ยวกับระบบข้อมูล กฎหมาย หรือกลไกการจัดการเกี่ยวกับนโยบายที่สำคัญด้านทรัพยากรดินและที่ดินอย่างเป็นระบบ

1.4.2 ทำให้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดิน ที่สนองวัตถุประสงค์ของสังคมอย่างครอบคลุมและทันต่อเหตุการณ์ นำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบายต่อไป

1.4.3 สร้างนักวิจัยรุ่นใหม่และองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดิน ที่สามารถพร้อมตอบสนองความต้องการของสังคมในอนาคต

1.5 แผนงานในช่วงปี 2551-2552 (วันที่ 1 เมษายน 2551 ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2552)

สถาบันศึกษานโยบายที่ดิน (Land Policy Research Center) จะดำเนินงานภายใต้ศูนย์ประสานการศึกษานโยบายที่ดิน (Land Policy Study Forum) โดยมีขอบเขตของงานการพัฒนาชุดโครงการวิจัยเชิงนโยบายเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดินที่สำคัญ โดย พัฒนาระบบข้อมูล กฎหมาย หรือกลไกการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดิน

ในช่วงปี 2551-2552 (วันที่ 1 เมษายน 2551 ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2552) สถาบันศึกษานโยบายที่ดินกำหนดประเด็นการศึกษาวิจัยเชิงนโยบายเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดินไว้หลายประเด็นข้างต้น ซึ่งอาจดำเนินการไปพร้อมกัน หรืออาจเลือกประเด็นการศึกษาหลักเพียงบางประเด็น ได้แก่ นโยบายภาษีที่ดิน นโยบายการกำหนดมาตรการจูงใจทางเศรษฐกิจเพื่อการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน นโยบายการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินให้แก่ประชาชน เป็นต้น ส่วนประเด็นนโยบายอื่น ๆ อาจดำเนินการในขั้นเตรียมการหรือสร้างความชัดเจนของนโยบาย

1.6 ผลงานที่คาดว่าจะได้รับ

ในช่วงระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2551 ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2552 คาดว่าจะมีผลงานของสถาบันศึกษานโยบายที่ดิน (Land Policy Research Center) ดังต่อไปนี้

1.6.1 ผลงานวิจัยที่สถาบันฯ หรือผู้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยดำเนินการเพื่อพัฒนาระบบข้อมูล กฎหมาย หรือกลไกการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดิน ไม่น้อยกว่า 5 โครงการ

1.6.2 การจัดสัมมนาหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดิน เพื่อมุ่งให้ความรู้และสร้างแรงบันดาลใจในการทำวิจัย ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง

1.6.3 การประสานงานกับชุดโครงการอื่น ส่วนราชการ หรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงงานวิจัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และการประสานกับต่างประเทศเพื่อการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และความร่วมมือต่าง ๆ

1.6.4 การสนับสนุนข้อมูล องค์ความรู้ให้กับส่วนราชการ หรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการผลักดันนโยบายทรัพยากรดินและที่ดินที่สำคัญ

2. แนวทางการศึกษานโยบายทรัพยากรดินและที่ดิน

2.1 นโยบายทรัพยากรดินและที่ดินที่สำคัญ

สถาบันศึกษาที่ดินได้ทำการสำรวจปัญหา และข้อเสนอแนวทางแก้ไขจากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา รวมทั้งแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงในอนาคต พบว่ามีนโยบายทรัพยากรดินและที่ดิน ที่ควรทำการศึกษาและผลักดันให้นำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมหลายประการ ได้แก่

1. **นโยบายภาษีที่ดิน** เนื่องจากปัจจุบันภาษีที่ดินมีเพียงภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน รัฐมีแผนจะออกกฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเร็ว ๆ นี้ แต่ก็ยังมีปัญหาหลายประการ นอกจากนั้น มีแนวคิดที่จะจัดเก็บภาษีอื่นเพิ่มเติม เช่น ภาษีมรดก หรือภาษีผลได้จากทุน (capital gains tax) เพื่อให้รัฐมีรายได้เพิ่มและเกิดความเป็นธรรมในสังคม นอกจากนั้น การกำหนดภาษีที่ดินอัตราก้าวหน้าตามขนาดการถือครองที่ดิน จะเป็นมาตรการในการลดแรงจูงใจในการสะสมหรือเก็งกำไรที่ดินที่มีประสิทธิภาพดีกว่าการกำหนดเนื้อที่ถือครองหรือการจำกัดการถือครองที่ดิน แต่ข้อมูลองค์ความรู้เหล่านี้ยังกระจัดกระจาย และนโยบายยังไม่มี ความชัดเจนในแง่ของทางเลือกการใช้ภาษีเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจ จึงควรกำหนดไว้ในแผนงานการศึกษา

2. **นโยบายการจัดทำเอกสารสิทธิให้มีความเป็นเอกภาพ** เป็นการแก้ปัญหาการมีเอกสารสิทธิในที่ดินที่หลากหลาย ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการที่ดินและสร้างความสับสนในหมู่ประชาชน คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2546 เห็นชอบกับแผนงานการปรับปรุงเอกสารสิทธิที่ดิน ให้ศึกษาความเป็นไปได้และแนวทางในการปรับระบบเอกสารสิทธิในที่ดินให้เป็นระบบเดียว โดยมีกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบแต่ต่อมาได้ยุติเรื่องโดยให้คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารสิทธิให้มีความเป็นเอกภาพ ในคณะกรรมการนโยบายแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนากฎหมายศึกษาเพื่อปรับปรุงระบบการออกเอกสารสิทธิในที่ดินของประเทศให้เป็นระบบเดียว เพื่อลดปัญหาในการบริหารจัดการที่ดินและความสับสนของประชาชน ส่วนเอกสารสิทธิในที่ดินที่จะออกให้แก่ชุมชนเป็นประเภทมีสิทธิใช้ประโยชน์โดยไม่มีกรรมสิทธิ์ ขอบเขตพื้นที่ เงื่อนไขการใช้พื้นที่ต้องชัดเจน โดยกำหนดไว้ในร่างกฎหมายเกี่ยวกับการจัดที่ดิน แต่จนถึงปัจจุบันนโยบายยังไม่มี ความชัดเจน จึงควรกำหนดไว้ในแผนงานเพื่อผลักดันนโยบายนี้

3. นโยบายการปรับปรุงองค์การบริหารจัดการที่ดิน ปัญหาทรัพยากรที่ดินของประเทศประเด็นหนึ่งที่สำคัญ คือ การขาดความเป็นเอกภาพขององค์การบริหารจัดการที่ดิน คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2546 เห็นชอบกับแผนงานการปรับปรุงองค์การบริหารจัดการที่ดิน โดยมีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ได้มีการศึกษาวิจัยและยกร่าง “ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ.” แล้วซึ่งจะทำให้ให้นโยบายการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐและระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน แต่กฎหมายดังกล่าวไม่ได้รับการผลักดันอย่างจริงจัง จึงควรมีนโยบายเร่งรัดให้กฎหมายออกใช้โดยเร็วและศึกษาผลดีผลกระทบที่เกิดกับการบริหารจัดการที่ดินทั้งระบบหลังการบังคับใช้กฎหมาย

4. นโยบายการกำหนดขอบเขตที่ดินของรัฐให้มีความชัดเจน เนื่องจากการประกาศหวงห้ามที่ดินของรัฐในอดีตไม่ได้ให้ความสำคัญในด้านการรังวัดจัดทำขอบเขตที่ดิน ส่งผลให้ในปัจจุบันที่ดินของรัฐบางแห่งไม่สามารถตรวจสอบขอบเขตที่แน่นอนได้ มีแนวทางแก้ไขปัญหาโดยการปรับปรุงแนวเขตที่ดินของรัฐ (Reshape) การออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยมาตรฐานระวางแผนที่และแผนที่รูปแปลงที่ดินในที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2550 แต่เป็นเพียงการแก้ไขปัญหาระดับพื้นที่ไม่ครอบคลุมการ เมื่อถึงจุดที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงแนวเขตต้องออกกฎกระทรวงหรือพระราชกฤษฎีกา และหากจะต้องแก้ไขปัญหาลูกที่เสียสิทธิจากการกำหนดแนวเขตใหม่ก็ต้องพึ่งพาข้อกฎหมายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีอาจไม่เพียงพอรองรับการปฏิบัติของส่วนราชการต่าง ๆ ที่กระทบต่อผลประโยชน์ของภาคเอกชนและประชาชน ดังนั้น จึงควรมีนโยบายในการออกกฎหมายกำหนดมาตรฐานการจัดทำแผนที่ในที่ดินของรัฐ ซึ่งนอกจากจะแก้ไขปัญหาลูกแล้ว คณะกรรมการตามร่างกฎหมายข้างต้น อาจทำหน้าที่รวมไปถึงการแก้ไขปัญหาลูกข้อพิพาทสิทธิในที่ดินอันเนื่องมาจากแนวเขตที่ดินของรัฐด้วย

5. นโยบายการพัฒนาระบบข้อมูลที่ดิน คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2546 เห็นชอบกับแผนงานระบบข้อมูลที่ดิน และมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับผิดชอบดำเนินการแต่ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ ขณะเดียวกัน กระทรวงมหาดไทยโดยกรมที่ดินก็มีแผนการรวบรวมข้อมูลที่ดินไว้ในที่เดียวกันโดยผลของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ เนื่องจากระบบข้อมูลที่ดินเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการวางแผนนโยบายที่ดินด้านต่าง ๆ อย่างมาก การพัฒนาระบบข้อมูลที่ดินที่มีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ (ทุกส่วนราชการควรใช้ข้อมูลที่ดินจากฐานข้อมูลเดียวกันได้และมีการปรับปรุงให้ทันสมัยตลอดเวลา) จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่รัฐควรให้ความสำคัญในทำนองเดียวกันกับแนวเขตที่ดิน ควรมีนโยบายที่ชัดเจนว่าจะให้หน่วยงานใดเป็นเจ้าภาพหรือจะให้มีองค์กรกลางดูแล การนำเข้าข้อมูล การนำข้อมูลไปใช้ และการปรับปรุงข้อมูลที่ดินควรมีข้อกำหนดที่ชัดเจน เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

6. นโยบายการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินให้แก่ประชาชน เกิดมาจากปัญหาการจัดที่ดินให้แก่ประชาชนมีกำหนดในกฎหมายหลายฉบับ ได้แก่ ประมวลกฎหมายที่ดิน กฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดที่ดินรวมถึงการให้สิทธิในที่ดิน และเอกสารสิทธิในที่ดินไว้แตกต่างกัน ทำให้ผู้ได้รับการจัดที่ดินเกิดความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของสิทธิในที่ดินและเอกสารสิทธิที่ได้รับ เงื่อนไขการทำประโยชน์ในที่ดิน และภาระค่าใช้จ่าย สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารสิทธิให้มีความเป็นเอกภาพ ในคณะกรรมการนโยบายแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนากฎหมาย ได้ให้มีการศึกษาวิจัยและยกร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินแล้ว อย่างไรก็ตามวิธีการนำที่ดินของรัฐมาจัดให้แก่ประชาชนแล้วให้สิทธิในที่ดิน อาจไม่ใช่ทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมอีกต่อไป จึงควรมีการศึกษาทางเลือกของการช่วยเหลือคนยากจนอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม ในขณะเดียวกันควรมีผลทำให้ที่ดินของประเทศไม่ว่าจะเป็นที่ดินของรัฐหรือที่ดินของเอกชนได้ถูกใช้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

7. นโยบายการกำหนดมาตรการจูงใจทางเศรษฐกิจเพื่อการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน เนื่องจากการใช้ที่ดินเพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ มักจะเน้นผลประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นหลัก แต่นอกจากผลกระทบทางด้านลบที่เกิดกับผู้ใช้ประโยชน์โดยตรง เช่น การเสื่อมสภาพความอุดมสมบูรณ์ของที่ดิน และเมื่อใช้ปุ๋ยหรือสารเคมีก็จะเป็นการเพิ่มต้นทุนกับผู้ที่ใช้ที่ดิน เป็นต้น ในหลายๆ กรณียังทำให้เกิดผลกระทบภายนอกด้านลบที่กลายเป็นต้นทุนทางสังคม เช่น การเกิดอุทกภัย ดินถล่ม การตื้นเขินของแหล่งน้ำ จึงควรมีการศึกษาเพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับผลกระทบในมิติทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของคุณสมบัติทางกายภาพของทรัพยากรดิน ซึ่งจะเป็พื้นฐานในการกำหนดแรงจูงใจ ให้ผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินรับผิดชอบเกี่ยวกับต้นทุนในการแก้ไขปัญหาคุณภาพดิน และปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นเงื่อนไขสำคัญในการกำหนดนโยบายส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน

8. นโยบายการเตรียมพร้อม เพื่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอันเป็นผลมาจากภาวะโลกร้อน จากแบบจำลองการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศอันเนื่องมาจากภาวะโลกร้อน แสดงให้เห็นว่า การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิ การเปลี่ยนแปลงของระดับความชื้น และอัตราการระเหยของไอน้ำ ความแปรปรวนของฤดูกาลตลอดจนสภาพภูมิอากาศที่จะมีความรุนแรงมากขึ้น จะมีผลกระทบต่อการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรในอนาคต โดยเฉพาะในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทาน และเนื่องจากระดับความสามารถในการปรับตัวของเกษตรกรจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ ความพร้อมของปัจจัยการผลิตและระดับการศึกษา ซึ่งมีผลไปถึงความยากจน จึงควรมีการวางแผนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรให้มีความพร้อมที่จะปรับตัว โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยที่มีปัจจัยการผลิตจำกัด นอกจากนั้น การใช้ที่ดินในสาขา

การผลิตอื่นอาจมีการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากภาวะโลกร้อน จึงควรมีการศึกษาเพื่อสนับสนุนนโยบายการเตรียมพร้อมดังกล่าว

2.2 การจัดลำดับความสำคัญของนโยบายและโครงการศึกษาวิจัย

ในช่วงปี 2551-2552 (วันที่ 1 เมษายน 2551 ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2552) สถาบันศึกษานโยบายที่ดิน จัดลำดับความสำคัญของนโยบายเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดินที่จะดำเนินการศึกษาเพียงบางประเด็น คือ

- (1) นโยบายภาษีที่ดิน
- (2) นโยบายการกำหนดมาตรการจูงใจทางเศรษฐกิจเพื่อการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน
- (3) นโยบายการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินให้แก่ประชาชน

หลักคิดในการจัดลำดับความสำคัญของนโยบายข้างต้น มาจากข้อเสนอแนะของ สกว. และเหตุผลสนับสนุนอื่น ดังนี้

(1) รัฐบาลชุดก่อนหน้านี้ และรัฐบาลชุดที่มีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศนโยบายภาษีที่ดิน ที่จะนำภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างมาใช้จัดเก็บภาษีที่ดิน แทนภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีโรงเรือนและที่ดิน รวมทั้งมีแนวคิดที่จะจัดเก็บภาษีอื่นเพิ่มเติม เช่น ภาษีมรดก จึงควรศึกษาเชิงนโยบายเพื่อหาคำตอบเตรียมไว้สำหรับนโยบายภาษีที่ดินดังกล่าว สถาบันศึกษานโยบายที่ดินจึงมอบหมายให้ รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท โกสลากร เพิ่มพูนวิวัฒน์ จัดทำโครงการศึกษานโยบายภาษีที่ดิน

(2) นโยบายการกำหนดมาตรการจูงใจทางเศรษฐกิจเพื่อการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน เป็นนโยบายที่จะทำให้ผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินเต็มใจที่จะอนุรักษ์ดิน ซึ่งจะเป็นเงื่อนไขสำคัญในการส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน ลดการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติทางกายภาพของทรัพยากรดิน สถาบันศึกษานโยบายที่ดินจึงมอบหมายให้ นางสาวเรวดี จรุงรัตนพงศ์ จัดทำ “โครงการรวบรวมและวิเคราะห์แนวโน้มข้อมูลการผลิตและผลผลิตของพืชเศรษฐกิจหลัก” ซึ่งสามารถนำมาเป็นข้อมูลให้เกษตรกรตัดสินใจลงทุนในการทำเกษตร

(3) นโยบายการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินให้แก่ประชาชน มีความก้าวหน้ามากกว่านโยบายอื่น เนื่องจากมีผลการศึกษาวิจัยและยกร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินแล้ว แต่ยังไม่มีการนำแนวคิดและร่างกฎหมายดังกล่าวเข้าสู่ช่องทางในการแก้ไขที่เป็นรูปธรรม ดังนั้น แนวทางการผลักดันนโยบายนี้ จึงเป็นการเผยแพร่แนวคิดและผลงานออกสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องภาครัฐ และภาคประชาชน รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นเพื่อหาทางเลือกของการช่วยเหลือคนยากจนอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม ซึ่งจะทำให้ที่ดินของประเทศถูกใช้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (นโยบายนี้ ผศ.อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์ หัวหน้าโครงการศึกษานโยบายที่ดินดำเนินการเอง)

นอกจากนโยบายหลักที่สำคัญ 3 ประการแล้ว สถาบันศึกษานโยบายที่ดินเห็นว่า มีองค์ความรู้หลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับที่ดินที่น่าสนใจและควรจัดให้มีการรวบรวมไว้ในช่วงต้นของการดำเนินการของสถาบันในปีแรกนี้ ได้แก่ กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับที่ดินรวมถึงการตีความกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา งานศึกษาวิจัยของต่างประเทศเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดิน เครื่องมือในการบริหารจัดการที่ดินของประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งประเด็นการกัดเซาะชายฝั่งที่เป็นผลของการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศอันเนื่องมาจากภาวะโลกร้อน จึงให้มีการศึกษาในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

(1) มอบหมายให้ นางสาวภัทริยา เทพขจร จัดทำ “โครงการศึกษารวบรวมกฎหมายเกี่ยวข้องกับที่ดิน”

(2) มอบหมายให้ พลเรือโทมรเทพ ฌ บางช้าง จัดทำ “โครงการทบทวนและสังเคราะห์งานศึกษาวิจัยต่างประเทศเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดิน”

(3) มอบหมายให้ นางสาวอารียา มนัสบุญเพิ่มพูล จัดทำ “โครงการศึกษาเพื่อทบทวนเครื่องมือในการบริหารจัดการที่ดินของประเทศไทยและต่างประเทศ”

(4) มอบหมายให้ ผศ.กัลยาณี พรพิเนตพงศ์ จัดทำ “โครงการความเสื่อมโทรมของชายฝั่งทะเลภาคใต้”

รายละเอียดของโครงการวิจัยข้างต้น ยกเว้นนโยบายการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินให้แก่ประชาชน เป็นไปตามเอกสารรายงานผลการศึกษาที่แนบมากับรายงานฉบับนี้ (ภาคผนวก 1)

3. การจัดสัมมนาหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดิน

การจัดสัมมนาหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดิน เป็นวิธีการหนึ่งที่จะรวบรวมผู้ที่สนใจเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดิน ประกอบด้วยบุคลากรภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาควิชาการ เข้าร่วมรับฟังข้อมูลทางวิชาการ เพื่อให้ความรู้ ระดมความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ และยังจะทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำวิจัยอีกด้วย

ในระหว่างดำเนินโครงการสถาบันศึกษานโยบายที่ดิน ได้จัดการประชุม รวม 3 ครั้ง

ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2551 ณ โรงแรมริชมอนด์ นนทบุรี มีประเด็นที่สำคัญ คือ

(1) แนะนำโครงการสถาบันศึกษานโยบายที่ดิน และผลการดำเนินการที่ผ่านมา

(2) รายงานผลการประชุมผู้เชี่ยวชาญ เพื่อยกร่างแนวทางธรรมาภิบาลในการจัดการทรัพยากรที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ จัดโดย องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ระหว่างวันที่ 24-25 พฤศจิกายน 2551 โดย รศ.ดร.อรพรรณ ฌ บางช้าง

(3) รายงานผลการพิจารณาศึกษา “ปัญหาที่ดินทำกินและการออกเอกสารสิทธิ์” ของ คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาปัญหาที่ดินทำกินและการออกเอกสารสิทธิ์ สมาชิกผู้แทนราษฎร

(4) รายงานความก้าวหน้าของการศึกษาวิจัยที่ทางสถาบันฯ ให้การสนับสนุน

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2552 ณ โรงแรมริชมอนด์ นนทบุรี จัดการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นของนักวิชาการในประเด็น “ปัญหาโลกร้อนกับผลกระทบต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน” เพื่อเตรียมองค์ความรู้และสนับสนุนนักวิจัยรุ่นใหม่ที่น่าสนใจ เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยด้านโลกร้อนและปัญหาการใช้ที่ดิน

ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2552 ณ โรงแรมริชมอนด์ นนทบุรี มีประเด็นที่สำคัญ คือ การรายงานผลการดำเนินงานของโครงการสถาบันศึกษานโยบายที่ดิน ครบรอบ 1 ปี

รายละเอียดของการนำเสนอสาระต่าง ๆ ในการประชุมแต่ละครั้งได้แนบมาในภาคผนวก 2

นอกจากนั้น หัวหน้าโครงการได้รับเชิญให้เป็นวิทยากร ไปบรรยาย อภิปราย หรือให้สัมภาษณ์ ในที่ต่าง ๆ เกี่ยวกับนโยบายด้านที่ดิน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการไปใช้ประโยชน์ ได้แก่

(1) การนำเสนอภาพรวมของปัญหาเกี่ยวกับที่ดินและข้อเสนอแนวทางแก้ไข ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาปัญหาที่ดินทำกินและการออกเอกสารสิทธิ์ สมาชิกผู้แทนราษฎร วันอังคารที่ 17 มิถุนายน 2551 เวลา 9.00-12.00 น. ณ ห้องประชุมอาคารรัฐสภา 2

(2) การเสวนา เรื่อง ปัญหาในการดำเนินการด้านกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในการประชุมวิชาการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ 1 วันที่ 3 กันยายน 2551 ณ ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค บางนา กรุงเทพฯ จัดโดย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(3) การอภิปรายปัญหาด้านที่ดินทำกินและการออกเอกสารสิทธิ์ในภาพรวมของทั้งประเทศ วันที่ 26 กันยายน 2551 ณ ศาลา 60 พรรษา จังหวัดกาญจนบุรี จัดโดย คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาปัญหาที่ดินทำกินและการออกเอกสารสิทธิ์ สมาชิกผู้แทนราษฎร

(4) การสัมมนาวิชาการ ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2552 เวลา 08.30-14.00 น. ณ ห้องแมจิก 3 (ชั้น 2) โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ จัดโดย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(5) ร่วมประชุมจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดิน โดย คณะอนุกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อ

เสนอต่อ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2552 ณ ตึกไทยคู่ฟ้า ทำเนียบรัฐบาล

(6) ให้สัมภาษณ์ Nation Channel เกี่ยวกับนโยบายการจัดที่ดินและ ส.ป.ก. 4-01 เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2552

(7) อัดเทปรายการ “ตอบโจทย์” ของทีวีไทย (Thai PBS) เรื่อง ภาษีที่ดินและภาษีมรดก เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2552

(8) ให้สัมภาษณ์ทีวีไทย (Thai PBS) เรื่อง แนวทางการจัดที่ดินให้แก่ประชาชน เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2552

(9) ให้สัมภาษณ์ทีวีไทย (Thai PBS) เรื่อง ปัญหาการถือครองที่ดินของคนต่างด้าว เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2552

4. สรุปผลการดำเนินโครงการสถาบันศึกษานโยบายที่ดิน

ผลการดำเนินงานของโครงการสถาบันศึกษานโยบายที่ดิน ตามแผนงานโดยสรุป มีดังนี้

กิจกรรม (ตามแผน)	ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ตามแผน)	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ*
1. ผลงานวิจัยที่สถาบันฯ หรือผู้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยดำเนินการเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลกฎหมาย หรือกลไกการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรที่ดินและที่ดิน	1. ไม่น้อยกว่า 5 โครงการ	สนับสนุนการศึกษาวิจัย รวม 6 โครงการ ประกอบด้วย (1) โครงการศึกษานโยบายภาษีที่ดิน โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท โกสลากร เพิ่มพูนวิวัฒน์ (2) โครงการรวบรวมและวิเคราะห์แนวโน้มข้อมูลการผลิตและผลผลิตของพืชเศรษฐกิจหลัก (นางสาวเรวดี จรุงรัตนพงศ์) (3) โครงการทบทวนและสังเคราะห์งานศึกษาวิจัยต่างประเทศเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดิน (พลเรือโทอมรเทพ ณ บางช้าง) (4) โครงการศึกษาเพื่อทบทวนเครื่องมือในการบริหารจัดการที่ดินของประเทศไทยและต่างประเทศ	สถาบันฯ โดยหัวหน้าโครงการ ได้ร่วมดำเนินการศึกษาปัญหาที่ดินทำกินและการออกเอกสารสิทธิ์ ในฐานะอนุกรรมการวิชาการในคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาที่ดินทำกินและการออกเอกสารสิทธิ์ สภาผู้แทนราษฎร เพื่อผลักดันนโยบายการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินให้แก่ประชาชน และสนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษา (1) นโยบายภาษีที่ดิน (2) นโยบายการกำหนดมาตรการจูงใจทางเศรษฐกิจเพื่อการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ สถาบันฯ ยัง

		โดย นางสาวอารียา มั่นสบุญเพิ่มพูล (5) การศึกษารวบรวมกฎหมายเกี่ยวข้องกับที่ดิน โดย นางสาวภัทริยา เทพขจร (6) โครงการความเสื่อมโทรมของชายฝั่งทะเลภาคใต้ โดย ผศ.กัลยาณี พรพิเนตพงศ์	สนับสนุนการวิจัยเพื่อสะสมข้อมูลและองค์ความรู้ และสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่อีก 3 โครงการ คือ (1) โครงการทบทวนและสังเคราะห์งานศึกษาวิจัยต่างประเทศเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดิน (2) โครงการศึกษาเพื่อทบทวนเครื่องมือในการบริหารจัดการที่ดินของประเทศไทยและต่างประเทศ และ (3) โครงการศึกษารวบรวมกฎหมายเกี่ยวข้องกับที่ดิน
2. การจัดสัมมนาหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดิน เพื่อมุ่งให้ความรู้และสร้างแรงบันดาลใจในการทำวิจัย	2. ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง	จัดการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดิน ในนามของสถาบันศึกษานโยบายที่ดิน รวม 3 ครั้ง ดังนี้ <u>ครั้งที่ 1</u> เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2551 ณ โรงแรมริชมอนด์ นนทบุรี มีประเด็นที่สำคัญ คือ (1) แนะนำโครงการสถาบันศึกษานโยบายที่ดิน และผลการดำเนินการที่ผ่านมา (2) รายงานผลการประชุมผู้เชี่ยวชาญ เพื่อยกร่างแนวทางธรรมาภิบาลในการจัดการทรัพยากรที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ จัดโดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ระหว่างวันที่ 24-25 พฤศจิกายน 2551 โดย รศ.ดร. อรพรรณ ณ บางช้าง (3) รายงานผลการพิจารณาศึกษา “ปัญหาที่ดินทำกิน	สถาบันฯ เตรียมการศึกษาเกี่ยวกับ PES (Payment for Environmental Service) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการจัดการที่ดินและสิ่งแวดล้อมที่กำลังเป็นที่สนใจและน่าจะเป็นประเด็นหนึ่งที่จะศึกษาต่อไป

		และการออกเอกสารสิทธิ์” ของคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาที่ดินทำกินและการออกเอกสารสิทธิ์ สภาผู้แทนราษฎร (4) รายงานความก้าวหน้าของการศึกษาวิจัยที่ทางสถาบันฯ ให้การสนับสนุน ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2552 ณ โรงแรมริชมอนด์ นนทบุรี จัดการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นของนักวิชาการในประเด็น “ปัญหาโลกร้อนกับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน” เพื่อเตรียมองค์ความรู้และสนับสนุนนักวิจัยรุ่นใหม่ที่น่าสนใจ เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยด้านโลกร้อนและปัญหาการใช้ที่ดิน ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2552 ณ โรงแรมริชมอนด์ นนทบุรี มีประเด็นที่สำคัญ คือ การรายงานผลการดำเนินงานของโครงการสถาบันศึกษานโยบายที่ดินครบรอบ 1 ปี	
3. การประสานงานกับชุดโครงการอื่น ส่วนราชการหรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงงานวิจัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และการประสานกับต่างประเทศเพื่อการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และความร่วมมือ	3. การเชื่อมโยงงานวิจัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และการประสานกับต่างประเทศเพื่อการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และความร่วมมือต่าง ๆ	ประสานงานกับชุดโครงการอื่น ส่วนราชการหรือองค์กรต่าง ๆ ดังนี้ (1) ประสานงานกับสถาบันธรรมชาติ (GSEI) เพื่อพัฒนา “ชุดโครงการพัฒนาความรู้และยุทธศาสตร์ความตกลงพหุภาคีด้าน	

ต่าง ๆ		สิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ลดโลกร้อน" ได้รับการสนับสนุนจาก สกว. ในประเด็นกฎหมายและเศรษฐศาสตร์ ซึ่งสามารถนำองค์ความรู้มาใช้กับงานของสถาบันฯ ได้ (2) ประสานงานกับองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) และเขียนรายงานร่วม เรื่อง Good Governance and Natural Resources Tenure in South East Asia Region (3) สนับสนุนข้อมูลที่ดินให้ รศ.ดร.อรพรรณ ณ บางช้าง นำเสนอผลงาน ที่การประชุม 13th International Anti-Corruption Conference (IACC) , Global Transparency: fighting corruption for a sustainable future ระหว่างวันที่ 30 ตุลาคม – 2 พฤศจิกายน 2551 ณ เมือง Athen, ประเทศ Greece	
4. การสนับสนุนข้อมูลองค์ความรู้ให้กับส่วนราชการหรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการผลักดันนโยบายทรัพยากรดินและที่ดินที่สำคัญ	4. การสนับสนุนข้อมูล องค์ความรู้ให้กับส่วนราชการหรือองค์กรต่าง ๆ	สนับสนุนข้อมูล องค์ความรู้ให้กับส่วนราชการหรือองค์กร ดังต่อไปนี้ 1) คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาที่ดินทำกินและการออกเอกสารสิทธิ์ สภาผู้แทนราษฎร เพื่อดำเนินการศึกษาปัญหาที่ดินทำกินและการออกเอกสารสิทธิ์ ในฐานะอนุกรรมการวิชาการ	หัวหน้าโครงการได้เผยแพร่ข้อมูลและองค์ความรู้ด้านอื่น ๆ อีก ดังนี้ (1) ร่วมอภิปราย เรื่องปัญหาด้านที่ดินทำกินและการออกเอกสารสิทธิ์ในภาพรวมของทั้งประเทศ วันที่ 26 กันยายน 2551 ณ ศาลา 60 พรรษา จังหวัดกาญจนบุรี จัดโดยคณะกรรมการวิสามัญ

		2) สนับสนุนข้อมูล องค์ความรู้ให้กับ กองบริหารจัดการที่ดิน สำนักงานนโยบาย และ แผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการยกร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ.	พิจารณาศึกษาปัญหาที่ดินทำกินและการออกเอกสารสิทธิ์ สภาผู้แทนราษฎร (2) เป็นวิทยากรในการสัมมนาวิชาการ ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. จัดโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2552 เวลา 08.30-14.00 น. ณ ห้องแมจิก 3 (ชั้น 2) โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ (3) ร่วมประชุมจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดิน โดยคณะกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อเสนอต่อ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2552 ณ ดิกรไทยคูป่า ทำเนียบรัฐบาล (4) ให้สัมภาษณ์ Nation Channel เกี่ยวกับนโยบายการจัดที่ดินและ ส.ป.ก. 4-01 เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2552 (5) อัดเทปรายการ “ตอบโจทย์” ของทีวีไทย (Thai PBS) เรื่อง ภาษีที่ดินและภาษีมรดก เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2552 (6) ให้สัมภาษณ์ทีวีไทย
--	--	--	---

			(Thai PBS) เรื่อง แนวทาง การจัดที่ดินให้แก่ประชาชน เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2552 (7) ให้สัมภาษณ์ที่วีไทย (Thai PBS) เรื่อง ปัญหา การถือครองที่ดินของคน ต่างด้าว เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2552
--	--	--	--